AI of niet?

Ontdek het met onze checklist!

PRIVACY OP SCHOOL

In de digitale wereld van vandaag speelt kunstmatige intelligentie (AI) een steeds grotere rol, ook in het onderwijs.
Leveranciers bieden steeds vaker AI-gebaseerde oplossingen aan in hun software, maar hoe kunnen we zeker weten dat het echt om AI gaat?

Deze checklist helpt je om te bepalen of een systeem daadwerkelijk AI is volgens de AI Act; (de Europese wet die sinds 2024 geldt). Door het invullen van de checklist en het geven van toelichting, krijg je inzicht in de criteria wanneer er sprake is van een AI-systeem volgens de wet. Dit proces ondersteunt bij het maken van geïnformeerde keuzes over de technologieën of applicaties die je als school(bestuur) wilt gaan gebruiken. Tevens leg je hiermee jullie overwegingen vast of er sprake is van AI, zodat je dit intern of extern kunt verantwoorden. Ook wanneer het systeem al gebruikt wordt, is het nuttig om dit proces te doorlopen. Het zorgt ervoor dat je voortdurend op de hoogte blijft van de kenmerken, de mogelijke risico's en het helpt bij het waarborgen van naleving van de AI Act, want zowel de gebruikersverantwoordelijke (de school) als de aanbieder (leverancier) hebben bepaalde verantwoordelijkheden om ervoor te zorgen dat AI-systemen veilig en ethisch worden ingezet.

1

De AI draait op een computer of machine

Elk AI-systeem is 'machine gebaseerd'. Deze machines zijn nodig om het AI-systeem te laten werken. Voorbeelden van wat deze machines doen zijn: modellen trainen, gegevens verwerken, voorspellingen maken en het op grote schaal nemen van beslissingen (geautomatiseerde besluitvorming). Aan dit criterium zal bijna altijd worden voldaan.

Ja/Nee

Toelichting:

2

De AI werkt (deels) zelfstandig?

De AI kan taken uitvoeren zonder dat een mens steeds hoeft in te grijpen. Het AI-systeem heeft een bepaalde mate van autonomie. Het is van belang dat wanneer een AI-systeem meer zelfstandig wordt, er meer risico's zijn die we moeten beheersen. Dit houdt in dat er meer toezicht en veiligheidsmaatregelen nodig zijn als de AI meer zelf kan doen.

Ja/Nee

Toelichting:

3

De AI kan zichzelf aanpassen?

Dit houdt in dat een AI-systeem zijn 'gedrag' kan veranderen op basis van wat het leert. Hierdoor kan het systeem verschillende resultaten geven, zelfs als de input hetzelfde blijft. Volgens de AI-wet is dit een mogelijk kenmerk, maar een AI-systeem hoeft niet per se aanpassingsvermogen te hebben om als AI-systeem te worden gezien.
Voor de volledigheid is dit criterium toegevoegd, maar bepalend is het dus niet.

Ja/Nee

Toelichting:

4

De AI heeft een doel

AI-systemen zijn gemaakt om een bepaald doel of meerdere doelen te bereiken. De AI act vereist niet dat het doel expliciet geformuleerd is in de documentatie. Het kan ook worden afgeleid uit hoe het systeem zich gedraagt.

Ja/Nee

Toelichting:

5

De AI leidt uit de ontvangen input af hoe output te genereren

AI-systemen kunnen zelf beslissen hoe ze resultaten maken van de input (ingevoerde gegevens) die ze krijgen, bijvoorbeeld door zelfstandig bepaalde patronen te herkennen. Dit maakt AI-systemen anders dan eenvoudige software die alleen werkt volgens regels die door mensen zijn gemaakt. Dit vermogen heet inferentie, wat betekent dat het systeem conclusies trekt uit bekende feiten.

Ja/Nee

Toelichting:

AI of niet?

Ontdek het met onze checklist!

PRIVACY OP SCHOOL

6

De AI geeft resultaten

Het zesde criterium kijkt of een systeem output kan maken die fysieke of virtuele omgevingen beïnvloedt. De AI geeft resultaten zoals antwoorden, voorspellingen, aanbevelingen of keuzes. Een AI-systeem kan output maken met behulp van machine learning (ML) en logica op basis van de input die het krijgt. Het soort output kan helpen bepalen of het echt een AI-systeem is, bijvoorbeeld:

Ja/Nee

- Inhoud: AI kan nieuw materiaal maken, zoals tekst en afbeeldingen.
- Voorspellingen: AI kan onbekende waarden schatten op basis van bekende gegevens en complexe patronen.
- Aanbevelingen: AI kan suggesties geven voor acties, producten of diensten op basis van voorkeuren en gedrag of andere ingevoerde data waarbij het voor AI-systemen mogelijk is om gebruik te maken van grootschalige gegevens die zich in realtime aanpassen aan gebruikersgedrag.
- Beslissingen: AI kan conclusies trekken en keuzes maken zonder menselijke inbreng.

Toelichting:

7

De AI heeft invloed

AI-systemen zijn niet passief, maar kunnen dingen veranderen in de echte wereld of digitale omgeving. Dit criterium is echter geen doorslaggevende factor om te bepalen of een systeem een AI-systeem is; maar volledigheidshalve is het wel opgenomen.

Ja/Nee

Toelichting:

Is aan alle voorwaarden voldaan?
Indien het antwoord op deze vraag ‘Ja’ is, is er sprake van een AI-systeem zoals bedoeld in de AI Act. Met uitzondering van punt 3 en 7. Deze punten zijn optioneel en zijn niet doorslaggevend of een systeem wel of niet als een AI-systeem moet worden gekwalificeerd.

Conclusie
Na het invullen van de checklist hebben we vastgesteld dat het AI-systeem voldoet aan de volgende criteria:
[nummers invoegen].
Dit betekent dat het systeem wel/niet voldoet aan de definitie van een AI-systeem volgens de AI Act en dat
[naam school(bestuur)] daarom wel/niet aan de bijbehorende regelgeving moet voldoen.